

UDK 61(091)(497.11)
COBISS.SR-ID 16555785

SRPSKI LEKAR I POLITIČAR IZ ILIĆEVA- DR MIHAILO ILIĆ

Katarina Janićijević (1), Maja Sazdanović (2), Mirjana A. Janićijević Petrović (3), Zoran Kovačević (4)

(1) ODELJENJE ZA SOCIJALNU MEDICINU, FAKULTET MEDICINSKIH NAUKA, UNIVERZITET U KRAGUJEVCU, KRAGUJEVAC, SRBIJA; (2) ODELJENJE HISTOLOGIJE, FAKULTET MEDICINSKIH NAUKA, UNIVERZITET U KRAGUJEVCU, KRAGUJEVAC, SRBIJA; (3) ODELJENJE ZA OFTALMOLOGIJU, MEDICINSKI FAKULTET, UNIVERZITET U KRAGUJEVCU, KRAGUJEVAC, SRBIJA; (4) ODELJENJE UNUTRAŠNJE MEDICINE, KLINIČKI CENTAR KRAGUJEVAC, KRAGUJEVAC, SRBIJA

Srpski lekar i političar dr Mihailo Ilić je istorijska i medicinska ličnost sa zaslužnom spomenbistom u Kliničkom centru "Kragujevac" u Kragujevcu, slika 1. Znameniti srpski lekar rođen je 1856. godine u selu Mečkovac kod Kragujevca, danas Ilićevo (do 1954. godine zvaničan naziv je

bio Mečkovac), (Poreklo stanovništva sela Mečkovac kao Grad Vranje – Pčinjski okrug, prema knjizi Jovana F. Trifunskog „Vranjska Kotlina“, nastaloj na osnovu podataka prikupljenih od 1951. do 1955. godine (priredio saradnik Porekla Milodan) [1].

Slika 1. Bista srpskog lekara, političara, dr Mihaila Ilića (1856-1905), Klinički centar "Kragujevac" u Kragujevcu

Best Kragujevac images | Serbian

<https://www.pinterest.com/SlavicTravels/kragujevac/>

Dr Mihailo Ilić rođen je u vreme Kneževine Srbije (ime za vreme postojanja Knjažestva Srbije) koja je postojala u periodu od 1815. do 1882. godine. Nastala je posle Drugog srpskog ustanka i postojala do 1882. godine, kada je proglašena u Kraljevinu Srbije [1].

Ilićevo rodno mesto Mečkovac pripadalo je gradskoj opštini Pivara od 2002. do 2008. godine, da bi nakon tog vremena, opštine bile ukinute. Nalazi se istočno od centra Kragujevca. Zbog neposredne blizine grada i velikog populacionog rasta nekadašnjeg sela Mečkovac, došlo je do jasnog, fizionomskog srastanja ovog naselja sa Kragujevcem. Ilićevo je u početku bilo

samostalno naselje, a 1991. godine je zvanično ukinuto kao samostalno naseljeno mesto i pripojeno naselju Kragujevac (mesna zajednica u gradu Kragujevcu) [1,2]. Naselje se prvi put pominje kao Mickovaz, još za vreme Austrijske okupacije Srbije, u periodu 1718 - 1739. godine. Mečkovac je prvobitno bio bliže putu, da bi pred početak Prvog srpskog ustanka bio premešten. Jedan od istorijskih razloga za premeštanje su bila česta janičarska pustošenja zato što se ovo naselje nalazilo na prometnom Kragujevačkom drumu. Drugi, demorafski razlog je bio često izlivanje Lepenice koja je plavila stambene objekte i okolinu. Početkom devetnaestog veka u srpskim istorijskim izvorima mesto se pominje

nekoliko puta kao Mečkovac. Kod stranaca to nije bio slučaj. Kod Ridla je 1810. godine upisan kao Mescovacz, na Lapijevoj karti 1822. godine kao Metskovatz, na Fridovoj 1829. godine kao Meskovacz, a na Kipertovoj kao Metschkowats [2]. Prema popisu stanovništva 1903. godine, Mečkovac je imao 356, a sedam godina kasnije 489 stanovnika. Mečkovac je 1954. godine promenio ime u Iličevo. Ime je dobio po velikom srpskom doktoru, narodnom poslaniku i članu Srpske socijaldemokratske stranke dr Mihailu Iliću koji je rođen davne 1856. godine u tadašnjem Mečkovcu. U njegovu čast i zbog zasluga, njegovo rodno mesto je promenilo naziv u Iličevo, danas mesnu zajednicu koja se nalazi u sastavu gradske opštine Pivara u Kragujevcu [2]. Nakon Prvog svetskog rata Iličevo je imalo 515

stanovnika, što je retkost da je na obalama Lepenice neko mesto imalo više stanovnika nakon Prvog svetskog rata. Teritorija Iličeva nalazi se u centralnom delu Srbije. Smeštena je u istočnom predelu Šumadije i zahvata slivno područje srednjeg toka Lepenice. Iličevo je i na obema stranama suvog potoka Bara koji teče samo posle bujnijih kiša, inače je korito bez vode, zbog čega ga drugačije zovu Suvi Potok. Severozapadnom stranom atara mesta teče Lepenica, a zapadno prolazi Kragujevački drum i železnička pruga Lapovo - Kragujevac - Kraljevo, ali nema železničku stanicu [2]. Neposredno uz Iličevo se nalazi Državni put IB reda 24, Batočina - Kragujevac, koji danas predstavlja (finalna izgradnja u toku) autoput Kragujevac - Batočina, slika 2.

Slika 2. Iličevo

Izvor Foto: poreklo stanovništva sela Iličevo (do 1954. godine Mečkovac), Gradska opština Pivara, Grad Kragujevac - Šumadijski okrug. (prema knjigama Todora Radivojevića „Lepenica“ i „Naselja u Lepenici“. Priredio saradnik Porekla Milodan.

BIOGRAFIJA PATRIOTE

Mihailo Ilić je po zanimanju bio poznat lekar – dobar okružni fizikus. Do kraja 19. veka Kragujevac je promenio još nekoliko okružnih fizikusa: Filip Tajsić (1865), Leonard Leontkijević (1880), Đura Gavrić (1885), Ilija Kolović (1891, 1898) Stevan Šiber (1897), da bi sa početkom 20. veka došao dr Mihailo Ilić koji je pored požrtvovane, profesionalne lekarske službe u Vojnotehničkom zavodu, postao i prvi poslanik Socijaldemokratske partije 1905. godine [3]. Od 1903. godine je bio član Srpske socijaldemokratske stranke (SSDS). Srpska socijaldemokratska partija je bila politička stranka koja je delovala u Kraljevini Srbije i Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, od 1903. do 1919. godine. Osnovana je pod imenom Srpska socijaldemokratska stranka, a 1909. godine ime je promenjeno u Srpska socijaldemokratska partija. Na parlamentarnim izborima, održanim

8. septembra 1903. godine, dr Mihailo Ilić je bio izabran za narodnog poslanika u Kragujevačkom srezu. Bio je tada jedini poslanik SSDS u Narodnoj skupštini Kraljevine Srbije i prvi socijaldemokratski poslanik u srpskoj istoriji. U periodu svog kratkog delovanja, u vreme aneksione krize, balkanskih ratova i neposredno uoči Prvog svetskog rata, ova partija je sprovodila antiratni program zasnovan na ideji klasne revolucije i ujedinjavanja naroda Balkana u konfederaciju. Socijaldemokratska partija Srbije ušla je u evropsku istoriju kao jedina koja je pred veliki rat glasala u parlamentu protiv svakog ratnog budžeta [3]. Godine 1966. osnovan je Medicinski centar "Dr Mihailo Ilić" u Kragujevcu, da bi se 1975. godine reorganizovao u sedam OOUR-a. Godine 1986. izdvaja se OOUR "Bolnica" kao KBC Kragujevac, a ostali nastavljaju sa radom kao Medicinski centar "Dr Mihailo Ilić", koji 1991. izrasta u Zdravstveni

centar "Dr Mihailo Ilić". KBC Kragujevac 4. 11. 2005. godine prerasta u Klinički Centar Kragujevac sa tercijarnim nivoom zdravstvene zaštite [3,4]. Dr Mihailo Ilić umro je 22. oktobra (9. oktobra, po starom kalendaru) 1905. godine u Kragujevcu., u svojoj 48/49. godini života. Umro u vremenu Kraljevine Srbije, a to je bivši zvanični naziv države Srbije u razdoblju između 1882. i 1918. godine. Srbija je proglašena Kraljevinom, odlukom Narodne skupštine, 6. marta 1882. godine, čime je Kneževina Srbija uzdignuta na nivo kraljevine [4]. Do drugog Svetskog rata u Kragujevcu su uglavnom radili i privatni zubari - dentisti. Posle rata, uporedo sa razvojem drugih medicinskih službi u vanbolničkoj zaštiti razvijala se i stomatološka služba. Služba je tada radila u okviru Doma Zdravlja, a stvaranjem medicinskog centra "Dr Mihailo Ilić" formira se kao jedna od njegovih službi. Odlukom Vlade Republike Srbije 1998. godine donosi se rešenje po kome se stomatološka služba izdvaja iz Zdravstvenog Centra Kragujevac kao samostalna ustanova sa nazivom Zavod za Stomatologiju Kragujevac [5].

Primarna zdravstvena zaštita u Kragujevcu je oformljena kao poseban funkcionalni oblik 1966.

godine, u okviru Medicinskog centra Kragujevac. Do 1990. godine funkcionisao je u okviru OOUR „Dom zdravlja“. Od 1990. godine Medicinski centar je konstituisan kao Zdravstveni centar „Dr Mihailo Ilić“ u okviru koga je postojao Dom zdravlja u Kragujevcu. Dom zdravlja Kragujevac u sadašnjem obliku osnovan je 1998. godine odlukom Vlade Republike Srbije. Istorija zdravstvene kulture Kragujevca i njen uticaj na savremenu zdravstvenu zaštitu ovog područja je prepoznatljivo obeležena likom dr Mihaila Ilića, likom velikog srpskog lekara i političara [6]. I jedan od najpoznatijih fudbalskih klubova sa oboda grada Kragujevac – „Srbija“ iz Ilićeva, slavi preko osam decenija od osnivanja. Niko ne zna tačno kada je klub osnovan, ali se svi slažu da je to bilo u leto 1935. godine. Klub je prvobitno imao ime „Mečkovac“, po selu koje je preimenovano u Ilićevo u spomen-obeležje na doktora Mihaila Ilića, prvog socijaldemokratskog poslanika na Balkanu. Klub dobija naziv „Srbija“ 1970. godine (prilično hrabar, radikalna potez za ono vreme), ali i uz kuriozitet da je to danas jedini fudbalski klub sa tim imenom u Srbiji (ne računajući dijasporu), i drugih sporstkih timova [7], slika 3.

Slika 3. Fudbalski stadion Kluba „Srbija“, Ilićevo

Foto - www.alcmedia.biz

U zaključku: Nacionalni doprinos dr Mihaila Ilića je u tome što brojne institucije njegovog vremena, a i danas posle njega, kao što su mesta, ustanove, sportski klubovi, ulice u Kragujevcu nose njegovo ime, a u znak večne zahvalnosti, da se ne zaborave dobra dela vojnog lekara, antiratno-političko opredeljenje i pravilna politika prvog socijaldemokratskog poslanika na

Balkanu i u srpskoj istoriji uopšte. Umro je relativno mlad, i sa pravom ne možemo suditi, analizirati druge doprinose u domenu zdravstvene kulture i zdravstvene zaštite od strane ovog znamenitog, hrabrog srpskog patriote, zemljaka, lekara i političara.

LITERATURA

1. Srpski biografski rečnik (knjiga četvrta). „Matica srpska“, Novi Sad, 2009. godina.
2. Todor Radivojević: „Naselja u Lepenici“ i „Lepenica“; Vikipedija, Београд, 1907.
3. Matović DZ. 150 godina Kragujevačke bolnice. Hronika prve stalne bolnice u Srbiji. Kragujevac: Okružna podružnica Srpskog lekarskog društva, Kragujevac, 2010.
4. Arhiva. Kragujevac: Klinički centar „Kragujevac“, Kragujevac, 2012.
5. Arhiva Muzeja zdravstvene kulture. Kragujevac: Klinički centar „Kragujevac“, Kragujevac, 2012.
6. Ružić Z, Nedeljković R, i sar. Istorija zdravstvene kulture Kragujevca i njen uticaj na savremenu zdravstvenu zaštitu ovog područja. Med Čas. 1998; 1-2: 40-49.
7. <http://www.kragujevacke.rs/društvo/ilićevo>